

Kunnanhallituksen vastine vuoden 2024 arviointikertomukseen

Vastine noudattaa rakenteeltaan tarkastuslautakunnan arviointikertomusta. Vastineeseen on koottu arviointikertomuksesta kohdat, joihin lautakunnat ovat omassa vastineessaan vastanneet tai joissa on kokoava johtopäätös tai yhteenveto. Em. kohdat on korostettu **keltaisella** värillä. Kunnanhallituksen vastine, johon on sisällytetty lautakuntien vastineet, on kirjattu *kursiivilla*.

1 Tarkastuslautakunnan arviointitehtävä ja ajatuksia arvioinnin taustalla

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano, toiminta ja aiempina tilikausina tehtyjen havaintojen seuranta

Aiemmat havainnot

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 21.10.2024 käsitellyt kunnanhallituksen, sivistyslautakunnan, teknisen lautakunnan sekä rakennus- ja ympäristölautakunnan vastineet arviointikertomuksen 2023 johdosta. Arviointikertomuksella 2023 kiinnitettiin huomiota muun muassa kriittisten tehtävien varahenkilötilanteeseen ja siihen, miten kunta on varautunut tilanteisiin, joissa avainhenkilö siirtyy pois kunnan palveluksesta. Kunnanhallituksen vastineen mukaan sijaistaminen tapahtuu hallintosäännön mukaan. Sivistyslautakunnan mukaan riski on toteutunut useita kertoja ja siihen varautuminen on ollut haastavaa. Sivistyspalveluissa pyritään toimimaan tiimeinä, joissa ollaan tietoisia sen jäsenten tehtävistä sekä dokumentoimaan työtä ja organisoimaan dokumenttien hallinta siten, että toisten tehtävien kannalta olennaiset tiedot ovat helposti löydettävissä.

Tarkastuslautakunta toisti vuoden 2023 arviointikertomuksessa esille nostettua huolta sopimusten hallintaan liittyvästä riskistä. Kunnanhallituksen vastineen mukaan voimassa olevia ja päättyviä sopimuksia seurataan säännöllisesti ja sopimuksille on nimetty vastuuhenkilöt. Lisäksi kunnan sopimushallintaa kehitetään jatkuvasti. **Sopimushallinnan ohella tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, onko kunnassa kehitetty toimintatapoja tilanteisiin, joissa kunnan palveluksessa oleva henkilö siirtyy pois kunnan palveluksesta?** Erityisen tärkeää toimintatapojen kehittäminen on tilanteissa, joissa työsuhde päättyy yllättäen.

Vuoden 2023 arviointikertomuksessaan tarkastuslautakunta huomautti, ettei vuoden 2023 tavoite kiinteistöjen lämmitystapavaihtoehtojen selvittämisestä toteutunut. Tekninen lautakunta vastasi, että selvittäminen on käynnissä. **Tarkastuslautakunta kysyy, mikä on selvityksen lopputulos?**

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota, ettei uuden strategian myötä talousarviossa ollut asetettu selkeitä kehittämiskohteita ja toiminnallisia tavoitteita muille kuin tarkastuslautakunnalle. Vastuutahoa, jolle tavoite oli asetettu, ei ollut määritelty tavoitteiden yhteydessä. Tuolloin tilinpäätöksen lukijalle jäi epäselväksi, mikä kuntaorganisaation taho on vastuussa tavoitteen toteutumisesta. Kunnanhallituksen vastineen mukaan koko kunnan osalta tavoitteiden mitattavuutta on kehitetty talousarvioon 2024 ja kehitetään edelleen. Tarkastuslautakunnan mielestä strategiset tavoitteet tulee tuoda osaksi jokaisen Vesilahden kunnan työntekijän työtä ja arkea. Strategian laatimiseen tulee osallistaa myös eri henkilöstöryhmien työntekijöitä ja lautakuntien luottamushenkilöitä, jotta strategia voi aidosti toteutua.

Tarkastuslautakunta kysyi vuoden 2023 arviointikertomuksessa, millä keinoilla vesi- ja viemärlaitos saavuttaa taloudellisen tasapainon. Teknisen lautakunnan vastauksen mukaan vesihuoltolaitoksen talousmalli päivitetään vuoden 2024 aikana ja samalla tarkastellaan sekä verkostovuokran että liittymismaksujen määrää. Vesihuoltolaitoksen pitkään kehitteillä ollut talous- ja operointimalli on saatu päätökseen marraskuussa 2024.

Tarkastuslautakunnan johtopäätös aiempien tilikausien havaintojen seurannasta: Kuntalain mukaan kunnanhallituksen tulee antaa valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Tarkastuslautakunta toteaa, että tarkastuslautakunnan havaintoihin on pääosin kiinnitetty huomiota, mutta esimerkiksi henkilöstön hyvinvoinnin osalta kaivataan edelleen selkeästi vaikuttavia toimenpiteitä.

Esihenkilöt vastaavat omien alaistensa osalta järjestelyistä, joita liittyy työntekijöiden työ- tai virkasuhteen päättymiseen. Esihenkilö mm. vastaa siitä, että henkilöstöjärjestelmään tallennetaan tieto työ- tai virkasuhteen päättymisestä. Päättymispäivä siirtyy henkilöstöjärjestelmästä automaattisesti tunnushallintaan ja henkilön pääsy kunnan sähköpostiin ja tietojärjestelmiin päättyy työ- tai virkasuhteen päättyessä. Henkilöstöjärjestelmään tallennetun tiedon perusteella päättyy myös työntekijän palkanmaksu.

Tekninen lautakunta on vastannut 10.9.2025 § 66 arviointikertomukseen laatimassaan vastineessa kiinteistöjen lämmitystapavaihtoehtojen selvittämiseen seuraavasti: Tekninen lautakunta toteaa, että selvitys on valmistunut. Sen tuloksia hyödynnetään kunnan kiinteistöjen ylläpidossa sekä energiainvestointeja koskevassa päätöksenteossa. Selvityksen tuloksissa esitetään lämpölaitosten hankintaa, ja asia tuodaan päätöksenteolle vielä vuoden 2025 aikana. Vesi- ja viemärlaitoksen talouteen liittyen tekninen lautakunta toteaa vastauksessaan, että vesihuoltolaitoksen talous- ja operointimalli päivitettiin vuoden 2024 aikana, ja samalla tarkasteltiin verkostovuokran ja liittymismaksujen määrää. Malli saatiin päätökseen marraskuussa 2024, ja tilikauden tulos toteutui 101 000 euroa budjetoitua parempana. Positiivinen kehitys osoittaa, että päivitetty malli on oikeansuuntainen ja tukee laitoksen kestäväää toimintaa. Talouden seurantaa ja mallin kehittämistä jatketaan, jotta tasapaino voidaan säilyttää myös tulevina vuosina.

Vuosina 2024-2025 on toteutettu henkilöstöohjelma-kärkihanketta, jonka tavoitteena on ollut henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen ja osaamisen kehittäminen. Kärkihankkeen toteuttamisessa on auttanut kunnalle myönnetty Kevan työelämän kehittämisraha, mikä on mahdollistanut tavanomaista suuremman ja suunnitelmallisemman panostamisen henkilöstön hyvinvoinnin teemoihin. Henkilöstön hyvinvointiin panostamista jatketaan myös kärkihankkeen päättyessä, mutta hankerahakauden päättyessä toteutuksessa palataan kunnan tavanomaiselle tasolle. Kunnan henkilöstöä koskevat strategiset mittarit, jotka koskevat henkilöstön työtyytyväisyyttä, vakituisen henkilöstön vaihtuvuutta ja henkilöstön sairauspoissaolojen määrää, ovat kuitenkin pääosin liikahtaneet positiiviseen suuntaan vuoden 2021 lähtötasoon nähden. Vuoden 2024 tilinpäätöksen lukujen mukaan työtyytyväisyyden taso on parantunut, minkä lisäksi vakituisen henkilöstön vaihtuvuus on laskenut vuoteen 2021 verrattuna. Strategisista mittareista ainoa, joka on pysynyt vuoden 2021 tasolla, on henkilöstön sairauspoissaoloprosentti ja sekin on vuosina 2022-2023 ollut hieman matalampi kuin vuonna 2021, mutta vuonna 2024 luku oli vuoden 2021 tasolla.

1.3 Henkilöstö

Kunnan palveluksessa työskenteli 31.12.2024 yhteensä 210 henkilöä, mikä on 3 palvelussuhdetta enemmän kuin vuonna 2023. Työsuhteista vakinaisia palvelussuhteita oli 169 ja määräaikaista 41. Naisia henkilöstöstä oli 86 % (180) ja miehiä 14 % (30). Määräaikaisten työsuhteiden määrä on laskenut edellisestä vuodesta. Eniten henkilöstöä oli sivistyspalveluissa (165), toiseksi eniten tukipalveluissa (20), kolmanneksi eniten hallintopalveluissa (13) ja loput henkilöstöstä työskentelivät teknisissä palveluissa, rakennusvalvonnassa ja ympäristönsuojelussa (12).

Viime vuosina Vesilahden johtavien viranhaltijoiden vaihtuvuus on ollut suurta. Vaihtuvuudessa on henkilöriskin toteutuminen mahdollista, jos johtajavaihdokset toteutuvat yllättäen tai vaihdokset eivät toteudu saumattomasti. Kriittisten tehtävien hoitamiseen varautuminen edellyttää myös ajantasaista dokumentointia ja varahenkilöjärjestelyä. Huomiota pitäisi kiinnittää jatkuvuuden varmistamiseen myös muissa henkilöstövaihdostilanteissa.

Näyttäisi siltä, että henkilöstön vaihtuvuus on tasaantunut vuoden 2024 aikana. Tarkastuslautakunta seuraa henkilöstön pysyvyyttä ja henkilöstöriskistä huolehtimista. Vesilahden kaltaisessa suhteellisen pienessä organisaatiossa useat henkilöstövaihdokset sekä opinto- ja muut pidemmät vapaat aiheuttavat herkemmin tiedonkulun ongelmia.

Kunnan toteuttamista työhyvinvointikyselyistä on tärkeää aidosti ottaa huomioon niistä nousevat epäkohdat, määritellä kehittämistoimenpiteet tilanteen kohentamiseksi ja viedä toimenpiteet käytäntöön. Henkilöstön hyvinvoinnin kannalta näemme riskinä sen, mikäli tieto ei kulje tai tiedon läpinäkyvyys ei toteudu. Puutteilla voi olla vaikutukset sekä ihmisten työhyvinvointiin että työntekijän oikeusturvan toteutumiseen. Pahimmillaan puutteet voivat aiheuttaa mainehaittaa kunnalle työnantajana.

Tarkastuslautakunnan yhteenveto: Organisaation koko huomioiden pienetkin muutokset henkilöstön määrässä näkyvät tilastoissa merkittävästi, ja siksi henkilöstön hyvinvointiin on panostettava pienessä kunnassa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tapahtuneiden työtapaturmien korkeaan määrään. Taso on sama kuin edellisvuonna (15 kpl), mutta määrä on kasvanut huomattavasti vuodesta 2022 ja trendi on ollut nouseva vuodesta 2019 lähtien. Tarkastuslautakunta kannustaa kunnan viranhaltijoita pohtimaan, millaisilla toimenpiteillä työtapaturmien määrä saataisiin laskemaan (esim. kannustinpalkkiolla?). Tavoitteeksi tulee asettaa nolla. Tapaturmiin johtaneet syyt tulee myös selvittää tapauskohtaisesti, jotta niiden toistuminen voitaisiin välttää.

Kunnassa toteutetuista työhyvinvointikyselyistä on tärkeää aidosti ottaa huomioon esille nousevat epäkohdat. Havaittujen epäkohtien pohjalta tulee määritellä käytäntöön vietävät kehittämistoimenpiteet, joilla työntekijöiden työhyvinvointia voidaan kohentaa.

Tarkastuslautakunta on ottanut kantaa edellisen vuoden arviointikertomuksella henkilöriskeihin. Tarkastuslautakunta korostaa riittävän ja asianmukaisen dokumentaation tärkeyttä henkilövaihdostilanteissa. Kiitämme siitä, että henkilöstön hyvinvointiin on viime vuosina panostettu ja arviointimittareiden mittareiden mukaan hyvinvointi on kohentunut, mikä lisää henkilöstön pysyvyyttä.

Henkilöstön kehittämistä sekä henkilöstön vaihtumistilanteita koskeviin huomioihin on vastattu kohdan 1.2 alla.

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, pienessä organisaatiossa vuosittainen vaihtelu näkyy herkästi isona muutoksena erilaisissa tilastoissa. Työtapaturmien määrä on henkilöstöraportin mukaisesti vaihdellut edeltävän 10 vuoden aikana 3 ja 15 välillä. Kunnassa pyritään ehkäisemään työtapaturmien syntymistä mm. työpaikkaselvityskäyntien ja kohdennettujen terveystarkastusten kautta. Henkilöstön tulee tehdä läheltä piti -ilmoitukset Granite-ohjelmaan. Tehtyjä läheltä piti -ilmoituksia seurataan aktiivisesti ja niihin reagoidaan, minkä lisäksi myös esihenkilöiltä ja työntekijöiltä tuleviin ehdotuksiin työturvallisuuden parantamisesta reagoidaan. Esimerkki tällaisesta reagoinnista on vuonna 2024 hankitut kenkien liukuesteet varhaiskasvatuksen ja tukipalveluiden henkilöstölle.

1.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kunnanhallitus vastaa hallintosäännön perusteella kokonaisvaltaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeista ja järjestämisestä. Kunnanhallitus ja lautakunnat seuraavat viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä. Päätöksiin ei käytetty otto-oikeutta vuoden 2024 aikana. Vuoden 2024 talouden toteutumisesta on raportoitu talousarvion täytäntöönpano-ohjeistuksen mukaisesti lautakunnille, kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle kvartaaleittain. Koko vuoden raportointi tapahtuu tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. Vesilahden kunnalla on käytössään Granite -riskienhallintajärjestelmä, joka toimii kokonaisvaltaisena riskienhallinnan-, väärinkäytösilmoitusten- ja työsuojeluilmoitusten välineenä. Graniten avulla tehdään myös tietosuojan vaikutuksiin liittyvää arviointia. Vuoden 2024 aikana on käynnistynyt alueellisen evakointisuunnitelman laatiminen osana sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen yhteensovittamisesta vastaavan työryhmän työskentelyä.

Kunta on siirtymässä sopimuksenhallinnassa Therefore -järjestelmästä CaseM- järjestelmän käyttöön, joka toimii myös asianhallinnan järjestelmänä. Vanhojen sopimusten osalta selvitetään sopijaosapuolten vastuiden täyttäminen tapauskohtaisesti.

Tarkastuslautakunta huomioi vuosien 2022 ja 2023 arviointikertomuksilla kunnan sopimukseen liittyvän riskin. Tarkastuslautakunta toteaa, että sopimushallinta on kehittynyt.

Kunnan hankinnoissa käytetään pääasiassa Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy:n kilpailuttamia sopimustoimittajia. Lisäksi tekniset palvelut on toteuttanut Vesilahden kuntaa koskevia kilpailutuksia hankintalain ja kunnan hankintaohjeiden mukaisesti. Kehyskuntien yhteinen hankintaohje hyväksyttiin kunnanhallituksessa 3.6.2024 § 114.

Kunnanhallituksen arvion mukaan sisäisen valvonnan prosessit ovat pääsääntöisesti kunnossa.

Tarkastuslautakunnan yhteenveto sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta: Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota ennakoinnin tärkeyteen riskienhallinnassa ja sopimussuunnittelussa. Kunnan isot ja merkittävät sopimukset tulevat monilta osin "annettuina" ilman, että kunnalla on tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa sopimusten sisältöön ja/tai niihin liittymiseen (esimerkiksi TE-alueuudistus). Ovatko sisäisen valvonnan prosessit yleisesti tiedossa ja onko työntekijällä mahdollisuus toimia epäkohdan havaitessaan?

Kunnan hallintosäännön 10 luku koskee sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Hallintosäännön uudistuksessa syksyllä 2025 on hallintosääntöön lisätty 10 lukuun §2, joka koskee lautakuntien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtäviä. Kohta on joissain vuosien varrella tapahtuneissa päivityksissä jäänyt hallintosäännöstä pois ja nyt palautettu. Lautakuntien lisäksi hallintosäännössä on määritetty myös kunnanhallituksen sekä viranhaltijoiden ja esihenkilöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät. Ajantasainen hallintosääntö on kunnan verkkosivuilla yleisesti saatavissa.

Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje (hyväksytty kh 24.8.2020) on kunnan intranetissä kunnan työntekijöiden käytettävissä. Kunnassa toteutetaan vuosittain Kevan työhyvinvointikysely, johon työntekijöiden on mahdollista nostaa anonymisti esiin mahdollisia epäkohtia. Niin ikään anonymi väylä on whistleblow-ilmoituskanava, johon työntekijöillä on pääsy intranetistä. Väärinkäytösilmoituksen voi tehdä epäillystä lakien tai sääntöjen vastaisesta toiminnasta tai muusta epäeettisestä toiminnasta. Edellä mainittujen tapojen lisäksi vuonna 2025 on toteutettu henkilöstöohjelmaan liittyvät henkilöstökyselyt sekä henkilöstön minityöpajoja, joissa on ollut mahdollisuus tuoda esiin epäkohtia.

2 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

2.2 Sivistyslautakunnan alainen toiminta

Sivistyslautakunnan vastuualueelle oli asetettu yksi kärkihanke, Liikkuva hyvän mielen Vesilahti.

- Kärkihankkeen tavoite: lisätä yksilön ja yhteisöjen mahdollisuuksia edistää omaa ja lähiympäristönsä hyvinvointia sekä edistää liikkumista ja vähentää mielenterveyden pulmia.
- Kärkihankkeen toteutuminen: kunnassa on käynnistetty lukuisia toimenpiteitä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa, kuten kehitetty elintapaneuvontaa ja sähköisen perhekeskuksen palvelujen (kuten Sekasin-chat) käyttöä. Varhaiskasvatuksessa on käynnistetty liikuntahanke, joka aktivoi ja lisää tietoa myös huoltajille. Ulkokuntosalin pilottihanke on toteutettu ja käynnistettiin matalan kynnyksen kohtaamispaikan toiminta työikäisille.
- Kärkihankkeen puitteissa kuntaan on palkattu määräaikainen kouluvalmentaja oppilaiden tunnetaitojen parantamiseksi.
- Nuorisopalveluiden koko henkilöstö on osallistunut mielenterveyden edistämisen koulutukseen. Ristiveräjän yhteisöalo otettiin käyttöön harrastusmahdollisuuksien ja yhteisöllisyyden edistämiseksi. Ristiveräjä toimii myös hyvinvointialueen lähitorina.

Kaiken kaikkiaan Liikkuva hyvän mielen Vesilahti -hankkeen puitteissa on toteutettu useita toimenpiteitä, joiden tavoitteena on ollut edistää kuntalaisten hyvinvointia (mm. lastenkulttuuri, nuorten osallistava budjetointi, Unicefin Lapsiystävällinen kunta, Kaiku-kortti ja lukuisia uusia liikuntaryhmiä kuten Pienin askelin tukea). Nämä toimenpiteet tarkastuslautakunta näkee erinomaisena kehityssuuntana kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Toteamme, että toimenpiteitä on tehty lukuisia ja tämä on erinomainen suunta. Tarkastuslautakunta tiedustelee, onko toimenpiteille ollut riittävästi resursseja? Onko kunnassa suunniteltu, miten varmistetaan toiminnan jatkuvuus sen jälkeen, kun hankerahoitukset päättyvät?

Tarkastuslautakunta kiittää erinomaisesta ja innovatiivisesta alkujaan Vesilahdessa toteutetusta 'Onks kaikki hyvin?' -kampanjasta, joka sittemmin on otettu käyttöön koko Pirkanmaan hyvinvointialueella.

Sivistyslautakunta on vastannut 9.9.2025 § 70 arviointikertomukseen laatimassaan vastineessa seuraavasti: Useat toimenpiteistä on hankevetoisesti rahoitettuja ja hankkeiden puitteissa tehdään työtä, jotta prosessit olisivat toimivia ja toimintamallit tietoperustaisesti vaikuttavia ja kustannustehokkaita. Tällöin niistä on mielekästä tehdä esityksiä rahoitettaviksi kunnan omilla määrärahoilla, joiden käytöstä luottamushenkilöt päättävät.

2.3 Teknisen toimen ja elinvoiman alainen toiminta

Tekniselle lautakunnalle oli asetettu yksi kärkihanke, joka oli teknisen toimen ja elinvoiman yhteinen, 'Yhteisöllisesti rakentaen'.

- Kärkihankkeen tavoite: vahvistetaan naapuriyhteisöjä, lisätään yhteisten tilojen käyttöä ja osallistumista päätöksentekoon asemakaava-alueilla. Lisäksi tavoitteena on hyödyntää teknologiaa yhteisöllisyyden lisäämiseksi ja kehittää uusi toimintamalli asuinalueiden hoitoon ja kehittämiseen.
- Kärkihankkeen toteutuminen: Ämmänhaudanmäen asuinalueella on toteutettu pilottihanke ja rakennettu uusi lähivirkistysalue tiiviissä yhteistyössä asukkaiden kanssa. Kunta on tehnyt sopimuksen alueen kehittämisestä asukasyhdistyksen kanssa. Vuoden 2024 lopulla on jätetty hakemus myös Suomelan alueen virkistysalueen kehittämiseksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Yhteisöllisesti rakentaen -kärkihankkeessa on esimerkillisesti osallistettu asuinalueiden asukkaita hankkeen tavoitteiden mukaisesti.

Tekninen lautakunta on vastannut 10.9.2025 § 66 arviointikertomukseen laatimassaan vastineessa kiinteistöjen lämmitystapavaihtoehtojen selvittämiseen seuraavasti: Tarkastuslautakunnan kiitosmerkinnät hankkeen toteutuksesta otetaan ilolla vastaan. Ämmänhaudanmäen pilotti ja yhteistyö asukasyhdistyksen kanssa ovat osoittautuneet toimiviksi malleiksi. Suomelan alueen hakemusprosessin etenemistä jatketaan tulevien vuosien aikana. Tavoitteena on laajentaa toimintamallia muillekin alueille siten, että kuntalaisia osallistetaan systemaattisesti jo suunnitteluvaiheessa.

2.4 Arvio kärkihankkeiden toteutumisesta

Tarkastuslautakunnan johtopäätös ja suositus:

Tarkastuslautakunta kiinnittää kauden 2024 arviointikertomuksella huomiota kärkihankkeiden tavoitteiden asetantaan ja tavoitteista raportointiin, sillä tavoitteiden toteutumisen arviointi oli haastavaa tilinpäätöksen perusteella.

Vastaisuudessa olisi hyvä konkretisoida tavoitteiden toteutuminen sitouttamalla toimielimiä, viranhaltijoita ja luottamuselimiä vahvemmin strategian toteuttamiseen. Lautakuntien olisi hyvä asettaa selkeät ja mitattavat tavoitteet, jotka on johdettu strategiasta ja konkretisoitu käytännön tasolle. Tavoitteiden asettamisen ja mittaamisen, sekä tavoitteiden saavuttamisen raportoinnin lähtökohta on se, että valtuusto saa mittaamisen tuloksista, toteutumisesta ja arvioinnista tietoa päätöksenteon tueksi.

Tilinpäätöksen tietojen perusteella lukijalle jää epäselväksi, mikä taho kuntaorganisaatiosta on vastuussa kärkihankkeiden tavoitteiden toteutumisesta. Tilinpäätöksen lukijan tulisi voida muodostaa käsitys kunnan hallinnon toimivuudesta ja resurssien käytöstä.

Kunnan strategiatyössä syksyllä 2025 asetetaan tavoitteet seuraavalle strategiakaudelle ja strategian laadinnan yhteydessä asetetaan mittarit ja tavoitetilat. Mitattavuutta pyritään parantamaan. Vuodelle 2026 tullaan todennäköisesti määrittämään painopisteet, mutta ei erillisiä kärkihankkeita.

4 Muita tarkastuslautakunnan havaintoja

Tarkastuslautakunta suosittelee, että Vesilahden kunta

- voisi hyödyntää vahvemmin Tampereen kaupunkiseudun positiivista nostetta kunnan markkinoinnissa
- tekisi yhteistyötä kunnan alueella sijaitsevien yritysten kanssa ja vahvistaisi sekä kunnan että paikallisten toimijoiden tunnettavuutta hyödyntämällä Visit Vesilahti -brändiä nykyistä paremmin
- kiinnittää huomiota maanhankintaan, jotta kunta pystyy jatkossakin vastaamaan riittävästä tonttitarjonnasta eri puolilla kuntaa
- kiinnittää huomiota siihen, että uudet asuinalueet vahvistaisivat myös paikallistaloutta/-palveluja.
- tekee toimenpiteitä, joilla edistetään alueellista yrittäjyyttä, jotta kuntaan saataisiin enemmän työpaikkaomavaraisuutta ja yhteisöveroja
- päätöksenteossaan ottaa huomioon, että tulevaisuuden investointitahti suhteessa kunnan tuottokertymään on huolestuttava. On syytä muistaa, että investointien tuotot tuloutuvat pitkällä aikavälillä
- edistää toimenpiteitä, joilla sujuvoitetaan rakentamista. Rakentamishankkeilla on mahdollista saada kuntaan työpaikkoja, hyvinvointia, kiinteistö- ja yhteisöveroja
- tiedostaa, että kunnan sisäisen tiedonkulun haasteet näkyvät useissa arjen tilanteissa. Tiedonkulun ongelmat haittaavat tällä hetkellä strategian muuttamista käytännön toimenpiteiksi.

Tarkastuslautakunta kiittää, että

- kuntalaisten osallistamista ja yhteisöllisyyden kokemusta on vahvistettu esim. lapsiperheiden ja Ämmänhaudanmäen asukasyhdistyksen osalta
- kunta on kärkihankkeiden puitteissa toteuttanut lukuisia toimenpiteitä, joiden tavoitteena on ollut edistää kuntalaisten hyvinvointia
- kunta on panostanut vahvasti Metsämantereen asuinalueen houkuttelevuuteen, vetovoimaisuuteen ja markkinointiin
- kunnan varhaiskasvatus on haluttu työnantaja ja henkilöstön saatavuus on hyvällä tasolla.

Rakennus- ja ympäristölautakunta on 9.9.2025 §56 omassa vastineessaan todennut seuraavasti: Muissa havainnoissa tarkastuslautakunta on suositellut, että Vesilahden kunta edistää toimenpiteitä, joilla sujuvoitetaan rakentamista. Rakentamishankkeilla on mahdollista saada kuntaan työpaikkoja, hyvinvointia, kiinteistö- ja yhteisöveroja. Rakennus- ja ympäristölautakunta pyrkii jatkossakin osaltaan edistämään toimia, joilla rakentamista voidaan sujuvoittaa.

5 Yhteenveto

Henkilöstö: Tarkastuslautakunnan mielestä henkilöstön hyvinvointiin on panostettava. Kunnassa toteutetuista työhyvinvointikyselyistä on tärkeää aidosti ottaa huomioon esille nousevat epäkohdat. Havaittujen epäkohtien pohjalta tulee määritellä käytäntöön vietävät kehittämistoimenpiteet, joilla työntekijöiden työhyvinvointia voidaan kohentaa. Lisäksi tarkastuslautakunta korostaa riittävän ja asianmukaisen dokumentaation tärkeyttä henkilövaihdostilanteissa tiedon saatavuuden varmistamiseksi. Kiitämme siitä, että henkilöstön hyvinvointiin on viime vuosina panostettu ja arviointimittareiden mittareiden mukaan hyvinvointi on kohentunut, mikä lisännee henkilöstön pysyvyyttä.

Henkilöstön kehittämistä sekä henkilöstön vaihtumistilanteita koskeviin huomioihin on vastattu kohdan 1.2 alla.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta: Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota ennakkoinnin tärkeyteen riskienhallinnassa ja sopimussuunnittelussa. Kunnan isot ja merkittävät sopimukset tulevat monilta osin "annettuina" ilman, että kunnalla on tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa sopimusten sisältöön ja/tai niihin liittymiseen (esimerkiksi TE-alueuudistus). Ovatko sisäisen valvonnan prosessit yleisesti tiedossa ja onko työntekijällä mahdollisuus toimia epäkohdan havaitessaan?

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskeviin huomioihin on vastattu kohdan 1.4 alla.

Kärkihankkeet: Tarkastuslautakunta kiinnittää kauden 2024 arviointikertomuksella huomiota kärkihankkeiden tavoitteiden asetantaan ja tavoitteista raportointiin, koska tavoitteiden toteutumisen arviointi oli haastavaa tilinpäätöksen perusteella. Vastaisuudessa olisi hyvä konkretisoida tavoitteiden toteutuminen sitouttamalla toimielimiä, viranhaltijoita ja luottamuselimiä strategian toteuttamiseen. Lautakuntien olisi hyvä asettaa selkeät ja mitattavat tavoitteet, jotka on johdettu strategiasta ja konkretisoitu käytäntöön. Tavoitteiden asettamisen ja mittaamisen, sekä tavoitteiden saavuttamisen raportoinnin lähtökohta on se, että valtuusto saa mittaamisen tuloksista, toteutumisesta ja arvioinnista

tietoa päätöksenteon tueksi. Tilinpäätöksen tietojen perusteella lukijalle jää epäselväksi, mikä taho kuntaorganisaatiosta on vastuussa kärkihankkeiden tavoitteiden toteutumisesta. Tilinpäätöksen lukijan tulisi voida muodostaa käsitys kunnan hallinnon toimivuudesta ja resurssien käytöstä.

Kärkihankkeita koskeviin huomioihin on vastattu kohdassa 2.4.

Talous: Vesilahden kunnan tilikauden 2024 tulos toteutui noin 100 tuhatta euroa ylijäämäisenä. Talousarvion ennuste ylittyi, sillä talousarviomuutoksen jälkeen tilikauden tuloksen arvioitiin toteutuvan 462 tuhatta euroa alijäämäisenä. Kunnan asukaskohtainen velka kasvoi edellisvuodesta. Erittäin hankalassa taloudellisessa tilanteessa olevaa kuntaa kuvaavat kriisikuntakriteerit eivät kuitenkaan täyttyneet.

Muut: Tarkastuslautakunnan mielestä kunnan tulisi tehdä toimenpiteitä, joilla edistetään alueellista yrittäjyyttä, jotta kuntaan saataisiin työpaikkaomavaraisuutta ja yhteisöveroja. Kunnan päätöksenteossa tulisi ottaa huomioon, että tulevaisuuden investointitahti suhteessa kunnan tuottokertymään on huolestuttava. On syytä muistaa, että investointien tuotot tuloutuvat pitkällä aikavälillä.

Kunnassa on ollut edellisinä vuosina käynnissä useita yrittäjyyttä edistäviä kaava- ja investointihankkeita. Nämä eivät ole kuitenkaan edenneet päätöksenteossa. Kunnan hankinnat toteutetaan hankintalain mukaisesti ja kunta hyödyntää hankinnoissaan Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy:n asiantuntemusta. Kunnan investointitaso perustuu kunnan kehityksen tahtotilaan ja kunnanvaltuusto vahvistaa talousarvion hyväksymisen yhteydessä seuraavan vuoden investointien määrän. Talouteen liittyvässä päätöksenteossa tulee huomioida kuntalain edellyttämä vaade kunnan talouden tasapainosta.